
Profesoriui Simonui PILECKIUI – 80

Tarp mūsų yra žmonių, kurių metai, darbai ir siela noksta, bręsta, didėja tarsi dosnios vasaros saulės nokinami vaisiai, tarp mūsų yra žmonių, kurių svajonės, norai ir viltys tarsi rugsėjo rūkas apgaubia brėkstantį rytą, pranašauja giedrą ir džiaugsmą...tarp mūsų yra žmonių, kurių pramintais takais seka jaunoji karta, kolegos, bendradarbiai... Vienas tokių žmonių yra profesorius, habilituotas daktaras, Lietuvos nusipelnęs mokslininkas, Valstybinės mokslo premijos laureatas, Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordino kavaliereus, buvęs ilgametis Lietuvos žemės ūkio universiteto (buvusios LŽŪA) Augalų apsaugos katedros vedėjas Simonas Pileckis, kuris šiemet švenčia garbingą 80 metų sukakties jubiliejų.

Simonas Pileckis pasaulį išvydo prieš 80 metų spalio 19 d. vaizdingame Vilniaus krašte, karaimų šeimoje. Vaikystė prabėgo nuostabiose Trakų apylinkėse, išsiskiriančiose ne tik spindinčiomis ežerų akimis, žaliomis kalvelėmis ir kloniais pasipuošusia gamta, bet ir savita, unikalią istoriją turinčia jose gyvenančių karaimų bendruomene. Mokslo žinias Simonas Pileckis pradėjo kaupti Trakų pradinėje mokykloje. 1940 m. jis baigė šią mokyklą ir įstojo į Trakų mokytojų seminariją. Nors po metų, prasidėjus karui, seminarija uždaroma ir studijas tenka nutraukti, tačiau tai nesutrukdo smalsiam jaunuoliui siekti mokslo. Karo metu jis mokosi privačiai. Praūžus karo audroms, 1944 m. S. Pileckis pradeda mokytis Vilniuje, Penktojoje lenkų gimnazijoje, kurią baigia 1948 m. Nuo mažumės skiepyta meilė gamtai ir gimtajam kraštui įsikūnijo dvidešimtmečio Simono apsisprendime rinktis miškininko specialybę. Baigęs gimnaziją, 1949 m. pradeda

studijas tuometinėje Lietuvos Žemės ūkio akademijoje, Miškų fakultete. Gabus ir darbštus studentas netrukus sulaukia pedagogų dėmesio ir pakviečiamas dirbti vyriausiuoju laborantu Miškotvarkos katedroje. Studijų metais S. Pileckis susidomi tuo metu akademijoje dirbusių žymių, entuziastingų entomologų prof. Stanislovo Mastauskio ir doc. Antano Lešinsko vykdomais tyrimais ir nutaria gilinti entomologines žinias. Vadovaujant šiems mokslininkams, jis tiria miško kenkėjus ir parengia diplominį darbą „Eglės kankorėžių kenkėjai Kauno apylinkės miškuose“, kuris yra pripažįstamas vienu geriausių, o jo autorius yra apdovanojamas Aukštojo mokslo ministerijos Garbės raštu. Šiuo darbu 1954 m. yra su pagyrimu baigiamos studijos Akademijoje.

Studijų metais išryškėjusius tyrėjo gabumus, gebėjimą kruopščiai ir sąžiningai dirbti pastebėjo tuometinis Fitopatologijos–zoologijos katedros vedėjas prof. S. Mastauskis ir pasiūlė tik ką miškininko specialybę įgijusiam jaunuoliui pasirinkti pedagogo mokslininko kelią. Šioje katedroje jis pradeda dirbti asistentu ir dėstyti miško entomologijos kursą Miškų fakulteto studentams.

Pradėjusio dirbti pedagoginį darbą S. Pileckio mokslinis entuziazmas ne tik kad neišblėso, bet dar labiau išaugo, o mokslinė veikla susitelkė ties viena mažiausiai tuo metu Lietuvoje tirtų entomologijos krypčių – koleopterologija. Per gana trumpą laiką, dažnai aukodamas savo laisvalaikio ir poilsio minutes, jaunas mokslininkas surinko gausius duomenis apie Lietuvos miškų žalingus vabalus ir 1959 m. Vilniaus universiteto Gamtos fakulteto

mokslinės tarybos posėdyje viešai pristatė daktaro disertaciją „Žalinga vabalų fauna Lietuvos TSR miškuose“. Už tai jam buvo suteiktas gamtos mokslų daktaro (tuometinio mokslų kandidato) mokslinis laipsnis.

Didelis mokslinis entuziazmas ir puikūs organizaciniai gebėjimai S. Pileckui padėjo ne tik plėtoti taikomosios entomologijos mokslą, bet ir vykdyti fundamentinius mokslinius tyrimus šioje srityje. Jo nuopelnas – suorganizuotos kelios dešimtys entomologinių ekspedicijų į įvairius Lietuvos rajonus, užmegzti bendradarbiavimo ryšiai su kitais tos šakos mokslininkais, kryptingiems tyrimams mobilizuoti studentai ir entomologai mėgėjai, atliktos entomologinių rinkinių detalios revizijos ne tik šalyje, bet ir už jos ribų. Dešimtį metų trukęs intensyvus darbas davė puikius rezultatus. Paruoštas fundamentinis mokslinis veikalas „Ekologo-faunistinis ir zoogeografinis Lietuvos TSR vabalų tyrimas“, kuris buvo viešai pristatomas Vilniaus universitete 1968 m. Už šį darbą S. Pileckui suteikiamas habilituoto daktaro mokslo laipsnis.

S. Pileckio vabalų faunos fundamentiniai tyrimai tapo pamatu koleopterologijos mokslui Lietuvoje. Gausūs ilgamečių tyrimų rezultatai buvo publikuojami šalies ir užsienio moksliniuose leidiniuose, apibendrinti dviejose monografinio pobūdžio knygos „Lietuvos vabalai“ (1976) ir 2 tomuose „Lietuvos fauna. Vabalai“ (1995, 1997). Jo vadovaujami mokslinius darbus atliko ir daktaro disertacijas koleopterologijos tematika parengė Vidmantas Monsevičius ir Vytautas Tamutis, taip pat doktorantai E. Zubrys, V. Slauta, V. Kapelioraitė, S. Mirinas, B. Bartaševičienė, G. Eitmontienė.

Šalia fundamentinių tyrimų S. Pileckis ypač daug dėmesio skyrė taikomojo pobūdžio, su žemės ūkio bei miškų kenkėjais susijusioms problemoms spręsti. Daug straipsnių šia tema publikuota metodiniuose, moksliniuose ir mokslo populiariuose leidiniuose. Ypač daug nuveikta tobulinant ir propaguojant biologinę augalų apsaugą. Šia linkme užmegzti bendradarbiavimo ryšiai su Vokietijos, Čekijos, Lenkijos, Rusijos, Latvijos, Estijos, Baltarusijos mokslininkais, suorganizuotos 6 tarptautinės mokslinės konferencijos. Už tautų draugystės plėtojimą Lenkijos entomologų draugija 1978 m. S. Pileckį apdovanoja Draugijos aukso ženkle.

Plati ir produktyvi Profesoriaus švietėjiška veikla. Ypač didelį indėlį S. Pileckis įnešė kuriant metodinę-mokomąją bazę. O pradėta buvo praktiškai nuo nulio. Augalų apsaugos, ypač žemės ūkio ir miškų entomologijos studijoms pokarinėje Akademijoje nepaprastai trūko metodinės literatūros ir priemonių, nebuvo ir lietuviškos entomologinės terminologijos. Dirbdamas katedroje, o vėliau ir jai vadovaudamas prof. S. Pileckis įsitraukia į mokslininkų grupę, pasižymincią puikia kompetencija ir pasiryžusią užpildyti šią milžinišką spragą. Per gana trumpą laiką šviesą išvysta jo su bendraautoriais parašytos metodinės knygos: „Vadovas miškų kenkėjams pažinti“ (1960), „Vadovas vabzdžiams pažinti“ (1963), „Vadovas Lietuvos vabzdžiams pažinti“ (1967), „Vadovas augalų kenkėjams pažinti iš pažeidimų“ (1968), „Svarbesnių miško medžių kenkėjai ir ligos“ (1968); „Žemės ūkio fitopatologijos ir entomologijos laboratoriniai darbai“ (1971), „Augalų apsaugos darbuotojo žinynas“ (1974), „Augalų apsauga“ (1975), „Žemės ūkio entomologija“ (1977, 1996), „Daržovių ligos ir kenkėjai“ (1983), „Lauko augalų kenkėjai ir ligos“ (1994), „Sodo kenkė-

jai ir ligos“ (1994). Šios knygos turėjo, turi ir turės labai didelę svarbą populiarinant bei plėtojant tiek augalų apsaugos, tiek entomologijos mokslą Lietuvos mokymo ir mokslo įstaigose bei žemės ūkio gamyboje. Už pasiekimus žemės ūkio entomologijos ir augalų apsaugos srityje S. Pileckis yra apdovanotas Liaudies ūkio laimėjimų parodos sidabro medaliu (1974), jam suteiktas Lietuvos nusipelnusio mokslo veikėjo garbės vardas (1981), o už nuopelnus Lietuvos aukštajam mokslui apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinu. Už pavyzdinę darbą ir atsidavimą Profesoriumi daug kartų yra įteikiami Lietuvos žemės ūkio universiteto Padėkos ir Garbės raštai, skiriamos premijos.

Profesorius plunksnai priklauso aibė parašytų entomologijos mokslo populiariųjų straipsnių bei knygų, padėjusių daugeliui skaitytojų ne tik praplėsti akiratį, bet ir atrasti savyje entomologo gyslelę. Ypač didelį pasisekimą tarp skaitytojų sulaukė šios knygos: „Globokime naudinguosius vabzdžius“ (1982), „Įdomioji entomologija“ (1986), „Neprašyti įnamiai“ (1998). „Įdomioji entomologija“ 1986 m. nominuojama kaip geriausia metų mokslo populiarioji knyga. Iš viso S. Pileckio bibliografiniame sąrašė 484 publikuoti darbai, tarp jų 30 knygų.

Vertas išskirtinio dėmesio ir prof. S. Pileckio pilietiškas bei visuomeninė veikla. Būdamas vienas Lietuvos entomologų draugijos iniciatorių ir steigėjų, daug metų ėjo šios draugijos prezidento pavaduotojo pareigas. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo priešaušryje, 1989 m., išrenkamas Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimo tarybos nariu. Daugelį metų jis yra tokių mokslinių žurnalų bei leidinių, kaip „Acta Entomologica Lituanica“, „Naujos ir retos Lietuvos vabzdžių rūšys“, „Lietuvos fauna“, redakcinės kolegijos narys, „Lietuviškosios Tarybinės enciklopedijos“ mokslinis konsultantas, tarptautinės organizacijos „International Society for Horticultural Science“ tarybos narys, Lietuvos žemės ūkio universiteto ir Vilniaus universiteto mokslinių tarybų narys.

Augalų apsaugos katedroje prof. S. Pileckis nuėjo ilgą mokslininko ir pedagogo kelią nuo asistento, vyr. dėstytojo (1960), docento (1961) iki profesoriaus (1969). Nuo 1969 iki 1992 metų vadovavo katedrai. Savo kaip pedagogo karjerą prof. S. Pileckis baigė 1993 m. išeidamas į pensiją.

Neišmatuojamas profesoriaus indėlis kuriant draugišką ir jaukią Augalų apsaugos katedros atmosferą, puoselėjant geranoriškumo, nesavanaudiškumo, nuoširdumo tradicijas, propaguojant pilietiško ir kolektyvinio darbo idėjas. Tai neįkainojamas turtas, kurį katedros kolektyvas turi šiandien. Mes didžiuojamės, kad toks žmogus dirbo ir kūrė mūsų katedroje. Prof. S. Pileckio išarta gili vaga augalų apsaugos ir entomologijos moksle yra patikėta mums ir mes neturime leisti jai užželti.

Garbingo jubiliejaus proga Lietuvos žemės ūkio universiteto Augalų apsaugos katedros kolektyvas linki profesoriumi Simonui Pileckui tvirtos sveikatos, geros nuotaikos, neblėstančio entuziazmo ir ilgų gyvenimo metų.

*Doc. Vytautas Tamutis
Lietuvos žemės ūkio universitetas*

Professor Simonas PILECKIS turns 80

Professor, Doctor Habilitatus, meritorious scientist of Lithuania, the winner of the Republican prize, the 5th degree companion of Lithuanian Great Duke Gediminas, Simonas Pileckis turned 80 on 19 October 2007.

He went a long way as a scientist and educator at the Lithuanian University of Agriculture. After graduation from the Faculty of Forestry at the Academy of Agriculture in 1954, he started working as an assistant at the Department of Plant Protection. He held an appointment of associated professor since 1961 and professor since 1969.

Professor was head of the Department of Plant Protection during 1969–1992.

The bibliographic list of S. Pileckis contains 484 publications in total, among them 30 books.

His greatest contribution is the development of methodical-educational basis. In co-authorship, Professor has written such books as “The Guide for Identification of Forest Pests” (1960), “The Guide for Identification of Insects of Lithuania” (1967), “The Guide for Identification of Plant Pests According to Type of Injury” (1968), “Pests and Diseases of More Important Forest Trees” (1968), “Laboratory Exercises for Agricultural Phytopathology and Entomology” (1971), “The Manual of Plant Protection Employee” (1974), “Plant Protection” (1975), “Agricultural Entomology” (1977, 1996), “Diseases and Pests of Vegetables” (1983), “Pests and Diseases of Field Crops” (1994), “Pests and Diseases of Orchards” (1994). These books were and will be important in the popularization and development of plant protection and entomology as a science at educational and

scientific institutions of Lithuania and in agricultural production.

S. Pileckis’ fundamental investigations of beetle fauna became the groundwork for the coleopterology science in Lithuania. The numerous results of long-lasting investigations were published in home and foreign scientific publications and summarized in two monographic books – “Beetles of Lithuania” (1976) and in two volumes of “Lithuanian Fauna. The Beetles” (1995, 1997).

Great success among the readers deserved such books of scientific popularization as “Let’s Have the Beneficial Insects in Trust” (1982), “Amusing Entomology” (1986), “Uninvited Inmates” (1998).

S. Pileckis was one of the initiators and founders of the Society of Lithuanian Entomologists. He was vice-president of this society for a long time. Many years S. Pileckis was a councilman at Vytautas Magnus University rehabilitation, at the scientific and international organization “International Society for Horticultural Science” at Lithuanian University of Agriculture (former Academy) and Vilnius University. Professor was a member of the editorial board of the scientific journals and publications “Acta Entomologica Lituanica”, “New and Rear Species of Lithuanian Insects”, “Lithuanian Fauna”. He was a scientific advisor of “Soviet Lithuanian Encyclopedia”.

On the occasion of the honorable jubilee, all the staff of the Department of Plant Protection wishes Prof. Simonas Pileckis good health and temper, unfading enthusiasm and long years of life.

*Assoc. Prof. Vytautas Tamutis
Lithuanian University of Agriculture*